

COLABORAREA DINTRE PRIMĂRIA BUZĂU ȘI ARMATĂ PENTRU CONSTRUIREA DE CAZĂRMI 1882-1916

Prof. dr. Viorel GHEORGHE

Obținerea independenței a permis României să-și dezvolte instituțiile în conformitate cu interesele sale. Situația politică externă impunea dezvoltarea armatei române, atât numeric cât și organizatoric. Ca urmare, crește numărul unităților militare care se găseau dislocate pe tot teritoriul țării. Acest fenomen a obligat autoritățile de la București să aloce fonduri importante pentru construcția de noi cazărmi.

Conform obiceiului european, aceste cazărmi au fost înființate în marile orașe ale țării și mai ales în capitalele de județ. Având o arhitectură în pas cu vremurile, construcțiile militare au contribuit la modernizarea și chiar la înfrumusețarea orașelor. În timp, în jurul cazărmilor au apărut noi cartiere, locuite cu precădere de către militari.

Orașul Buzău avea cazărmi pentru dorobanți și călărași. Adoptarea însă a unei noi legi a recrutării, care presupunea creșterea considerabilă a efectivelor, făcea urgentă extinderea acestora.

Ordinul nr. 9984 din 27 iunie 1882 al Ministerului de Interne, semnat de I.C. Brătianu, care ocupa ad-interim acest post, alături de cel de prim-ministru, adresat prefecturii județului Buzău și primăriei orașului aducea precizări importante. „În toți anii recruții dorobanților și călărașilor trebuiesc concentrați de la 2 la 3 luni pentru instrucțiunea lor. Până acum recrutarea făcându-se târziu, recruții nu preferă să fie chemați decât vara. În aceste condiții, guvernul se află în greua pozițiune ca să sustragă de la cultura pământului mii de brațe tocmai în toiul muncii sau să lase în așa neîngrijire instrucțiunea acelei părți a armatei, care astăzi constituie principala sa forță. Iată de ce... în legea de recrutare care e înaintată Corpurilor legiuitoare s-a dispus ca toate operațiunile de recrutare să fie terminate la finele lunii ianuarie a fiecărui an și recruții să fie chemați pentru instrucțiune la 1 februarie, astfel ca instrucțiunea să fie terminată cel mai târziu la finele lunii aprilie, adică la acea epocă unde încep lucrările agricole.... Cum însă în aceste trei luni timpul este aspru și serviciul nu se poate face în loc descoperit s-a găsit o cale să se construiască săli pentru această ocazie. Pe de altă parte județele fiind deja

împovărate cu alte cheltuieli s-au destinat fonduri din tezaurul public pentru a lor construire”¹.

Guvernul era îngrijorat de faptul că o parte însemnată a bărbaților din mediul rural nu puteau participa la muncile agricole. Era o problemă complexă, pe de o parte țăranii fiind nemulțumiți de faptul că nu-și pot lucra pământul și nu-și puteau procura celei necesare traiului, pentru ei și familiile lor, iar pe de altă parte, marii proprietari de pământ rămăneau fără forța de muncă necesară. Pentru a împăca oarecum, aceste nemulțumiri și interese, guvernul a găsit soluția concentrării soldaților în timpul iernii, când nu exista activitate agricolă semnificativă.

Noile cazărmi nu trebuiau construite oriunde, pe orice fel de teren. Conducerea Ministerului de Război stabilise încă din 24 iunie 1882 cu ordinul nr. 1034 condițiile necesare. „În privința târâmurilor (terenurilor n.n.) pe care trebuie să se prevadă județelor pentru ridicarea cazărnilor armatei teritoriale, avem onoare a vă supune la cunoștință; 1. Că pentru o cazarmă de un regiment de dorobanți din două batalioane, cu stat major de regiment, o hală de exercițiu va trebui să aibe o lungime de 250 metri și o adâncime de 200 metri (5 hectare). 2. Pentru un stat major de călărași pentru județele ce au, târâmul, (terenul, n.n.) va avea o lungime de 80 de metri și o adâncime de 40 metri, deosebit pentru fiecare escadron de călărași, câte o lungime de 100 metri și o adâncime de 150 metri sau pentru un stat major de regiment cu două escadroane o lungime de 150 metri și o adâncime de 200 metri (3 hectare)”².

Fiecare oraș care era capitală de județ, urma să aibă un teren de tir, lat de 100 metri și lung de 150 metri, de preferat cât mai aproape de cazarmă, dar relativ izolat de activitățile populației civile din zonă. Cazărmile, la rândul lor trebuiau construite cât mai aproape de oraș, pe locuri unde nu stagna apa în urma ploilor și ferite de crivăț, în vecinătatea principalelor căi de comunicații și cursurilor de apă³.

La 30 iunie 1882, prefectul C. Manolescu cu adresa nr. 7147 i-a comunicat primarului orașului Buzău, N. Stăncescu, convocarea pentru data de 4 iulie a comisiei instituită pentru rezolvarea problemei noilor cazărmi⁴.

Duminică 4 iulie această comisie a decis locul unde se vor ridica aceste construcții. „...În urma examinărilor și discuțiunilor preurmăte, Comisiunea în unanimitate alesu locul din fața Dumbravei orașului Buzău (Crângul), între șoselele Naționale și șoseaua Dumbravei, a căror întindere este de 400 metri pe lungul șoselei Dumbravei și 220 metri pe Șoseaua Națională, locu care este

¹ Arh. Nat. Buzău, Fond Primăria Oraș Buzău, dosar 2/1882, f. 14.

² *Ibidem*, f. 15.

³ *Ibidem*.

⁴ *Ibidem*, f. 13.

proprietatea Comunei, întrunindu-se toate condițiile cerute și care va servi pentru cazarme și hale. După aceasta, trecându-se la alegerea terenului pentru tir, am destinat prelungirea tirului celui vechi din mijlocul Crângului...”⁵.

Se părea că autoritățile județene, împreună cu cele ale orașului Buzău rezolvaseră rapid această problemă. De fapt, nu a fost așa. Soluția găsită de această comisie a nemulțumit populația orașului, care dintr-o dată se vedea că nu mai poate beneficia de petrecerea timpului liber în pădurea de la marginea orașului. În cele din urmă la 21 iulie 1882 a avut loc o ședință extraordinară a Consiliului Comunal al Urbei Buzău sub președenția primarului N. Stănescu. În cuvântul său, primarul orașului a prezentat hotărârea luată pe 4 iulie de comisia întrunită în acest scop la sediul prefecturii. În continuare, primarul a spus: „D-lor consilieri, aducând în deliberarea Dv. acest caz, cred oportun a aminti cu această ocaziune intensa corespondență ținută de mai mulți ani atât cu ministerul cât și Ad-ția Domeniilor pentru a face să se cedeze pe seama Comunei ciairul și grădina din fața Episcopiei în scop de a se mări oborul acestui oraș și dacă până acum nu s-a putut obține un rezultat satisfăcător la aceasta a contribuit multe și varii împrejurări... Acum când statul are nevoie trebuință de terenul necesar din proprietatea comunei pentru construirea locurilor de casarmare și comuna nu mai puțin are trebuință de ciairul Episcopiei pentru lărgirea oborului, subsemnatul este de opinie și chiar vă roagă cu insistență d-lor consilieri, ca în interesul ce trebuie să-l purtăm pentru armată, să cedăm statului terenul care ni se cere pentru casarme, în condițiune însă ca statul să cedeze în schimbul Comunei o parte egală de teren din ciairul Episcopiei, care deși este de o calitate mult mai inferioară decât terenul ce se ia de la Comună, reclamând cheltuieli enorme pentru astuparea mocirlelor și aplanarea suprafețelor, totuși facerea cu necesitate imperioasă de a lărgi oborul să face și aceste sacrificiu în interesul înfrumusețării orașului și al înlesnirii comerțului”⁶.

În continuare, primarul arăta că nu este de acord nici cu amenajarea poligonului de tir în interiorul Crângului, pentru că acest lucru ar aduce o mare pagubă orașului, pentru că prelungirea poligonului ar fi dus la tăierea de arbori. Acest poligon se putea înființa, din punctul de vedere al primarului, în acea porțiune a Crângului, care era proprietatea statului⁷.

În urma dezbaterilor provocate de către luarea de cuvânt a primarului Stănescu, Consiliul Comunal a decis „cedarea terenului necesar pentru construirea de localuri de cazarme și hale pe proprietatea comunei prin punctele următoare: De la distanța de 20 metri din șoseaua Crângului ce vor

⁵ *Ibidem*, f. 20.

⁶ *Ibidem*, f. 21.

⁷ *Ibidem*, f. 22.

măsura 400 metri în lungime paralel cu Șoseaua Națională. Asemeni de la distanța de 14 metri din acea a Șoselei Naționale se vor măsura în lungime 200 metri spre Dumbravă la ambele capete ale lungimii”. Acest teren nu era cedat degeaba armatei, consiliul fiind de acord ca în schimb „statul să cedeze o porțiune echivalentă din terenul ciairului Episcopiei”. În ceea ce privește poligonul, Consiliul Comunal considera oportună „construirea tirului pe proprietatea vecină a Statului, numită Banul” și „refuză prelungirea tirului dumbravei”⁸.

Primarul și Consiliul Comunal au considerat că datoria față de cetățenii orașului nu poate fi ignorată. De acea atitudinea lor, față de autoritățile superioare ale statului trebuie salutată. Autonomia locală era un fapt în acei ani, iar soluțiile găsite de Consiliul Comunal împăcau atât interesele armatei române cât și pe cele ale comunității locale.

Propunerea Consiliului Comunal a găsit înțelegere la guvern, iar la ordinul primul ministru Ion Brătianu a fost redactat un proiect de lege în acest sens care a fost înaintat Adunării Deputaților. Înainte ca acesta să fie votat, terenul dorit de primărie a intrat în proprietatea acesteia în urma unor exproprieri.

La 1 iulie 1884, când în fruntea primăriei se găsea Nicu Constantinescu, comandantul regimentului 8 dorobanți îi scrie acestuia pentru „a pune la dispoziția Regimentului în mod oficial terenul ales din fața dumbravei orașului.... urmând a se începe în curând construcția casarmei și a halei”⁹.

Era de așteptat ca această cerere să fie rezolvată într-un termen scurt. Numai că primarul Nicu Constantinescu avea o altă opinie. Exproprierea ciairului Episcopiei nu mai constituia o soluție, pentru că orașul nu primise de la stat un teren echivalent. Abia la 13 august 1884, primarul Nicu Constantinescu i-a răspuns comandantului regimentului 8 dorobanți. Acesta era informat că terenul stabilit de Consiliul Comunal în ședința din 21 iulie 1882 era la dispoziția armatei și pentru că statul acceptase principiul compensației „rămâne ca în locul ciairului comuna să propună alt loc care să corespundă la trebuințele sale”. Nicu Constantinescu considera că ridicarea noilor cazărmi „contribuie în același timp la înfrumusețarea orașului”¹⁰.

După numai o zi, comandantul regimentului îi scria primarului pentru a-i mulțumi, dar și pentru a ridica o nouă problemă și anume aceea a formei terenului, care avea forma unui paralelogram, ceea ce îngreuna mult realizarea unor construcții judicioase¹¹.

⁸ *Ibidem*.

⁹ *Ibidem*, f. 30.

¹⁰ *Ibidem*, f. 32.

¹¹ *Ibidem*, f. 34.

În data de 25 august 1884 a avut loc o nouă ședință a Consiliului Comunal, care a luat în dezbatere opinia lui Nicu Constantinescu. Consiliul a decis să ceară statului o suprafață de teren echivalentă cu cea cedată armatei din moșia aflată la nord de oraș, peste gărla morilor. Aici nu exista nici o construcție, iar terenul, în viziunea edililor nu avea nici o valoare speculativă¹².

Pentru a avea succes în cererea sa, primarul Nicu Constantinescu i-a solicitat sprijinul generalului Ștefan Fălcoianu, care era proaspătul ministru de război, căruia la 30 august 1884 i-a trimis adresa nr. 3363 prin care își explica demersul¹³. Gestul poate fi înțeles prin aceea că Nicu Constantinescu era membru de vază al partidului de guvernământ.

Personalitate de prim rang a armatei române, cel care a inițiat printre altele reorganizarea armatei române ținând cont de experiența obținută pe câmpurile războiului de independență a înțeles să ajute primăria orașului Buzău. La 18 septembrie, cu adresa nr. 8290, l-a rugat pe primarul Nicu Constantinescu să intervină pe lângă conducerea județului, pentru a se accelera avizarea construcției cazărării regimentului 8 dorobanți¹⁴. În aceeași zi, cu adresa 8291, generalul Fălcoianu îi comunica lui Nicu Constantinescu „că a intervenit la Ministerul Domeniilor pentru a satisface cererea acelei urbe făcută cu raportul no. 3363”¹⁵.

După numai câteva zile, subinspectorul silvic N. Măcelaru, din ordinul Ministerului Domeniilor, i-a cerut primarului precizarea terenului dorit în schimbul celui cedat armatei, pentru ridicarea acestuia în plan¹⁶.

Imediat arhitectul comunei a fost invitat de conducerea primăriei „ca să conduceți pe domnul subinspector silvic al statului la terenul dincolo de iazul morilor, în fața celui expropriat din ciairul Episcopiei și a-l ajuta la ridicarea planului cerut...”¹⁷.

Arhitectul comunei nu a îndeplinit, din varii motive, acest ordin al primarului, pentru că la 2 octombrie, subinspectorul silvic Măcelaru a cerut încă odată ca cineva să se prezinte pentru a i se preciza terenul respectiv¹⁸. Din nou primarul i-a cerut arhitectului comunei să-l ajute în această operațiune pe subinspectorul silvic Măcelaru.

Se pare că aceste demersuri au fost fără finalitate, pentru că după mai bine de șase luni, Nicu Constantinescu a cerut la 28 iunie 1885, cu adresa nr.

¹² *Ibidem*, f. 41.

¹³ *Ibidem*, f. 40.

¹⁴ *Ibidem*, f. 47.

¹⁵ *Ibidem*, f. 48.

¹⁶ *Ibidem*, f. 49.

¹⁷ *Ibidem*.

¹⁸ *Ibidem*, f. 50.

1944, sprijinul ministrului domeniilor, Anastase Stolojan, care era craiovean ca și el. La Buzău urma să vină inginerul I. Robescu, care avea ca misiune fixarea terenului expropriat din caira Episcopiei. Nicu Constantinescu dorea ca acest inginer să facă și ridicare în plan a terenului de dincolo de iazul morilor¹⁹.

La 6 septembrie inginerul Brăescu a fost trimis de conducerea ministerului pentru a verifica terenul cerut de primărie. Acesta în raportul nr.108, preciza că suprafața în cauză este folosit pentru grădinărie²⁰.

Chiar dacă Anastase Stolojan era craiovean, ca și Nicu Constantinescu și cu doar patru ani mai în vârstă decât acesta, nu a fost de acord ca primăria Buzău să primească terenul cerut, aflat dincolo de iazul morilor. La 22 noiembrie 1885, cu adresa nr. 53188 i-a comunicat primarului buzoian că „terenul cerut în schimbul celui dat Ministerului de Resbel pentru construcții militare, nu vi se poate acorda. Prin urmare rămâne să binevoiți a determina un alt loc, între locul cazermei raionului orașului, cimitir și pădurea Comunei pe care Statul să-l poată ceda fără inconveniente serioase pentru proprietate”²¹.

Era o lovitură și pentru Nicu Constantinescu dar și pentru oraș. Cu toate acestea primarul nu a cedat. La 3 decembrie 1885, cu adresa nr. 3555 a adresat ministrului agriculturii, industriei, comerțului și domeniilor un amplu memoriu în care își exprima nemulțumirea față de decizia luată. Scrisa atunci Nicu Constantinescu „comuna când a cedat pentru construcțiile militare din moșie și terenul ce era cerut, cu toate că ar fi avut multe motive de a refuza alegerea făcută atât din punct de vedere al calității solului cât și din punctul de vedere al destinației sale, însă pentru a cauza dificultăți intereselor însemnate ale armatei, a sacrificat interesele sale.... nu înțelege autoritatea comunală pentru care motiv nu i se poate ceda locul ce cere fiindcă în ordinul Onor. Minister nu se arată, căci nu cunoaștem în fapt care ar fi deosebirea între terenul ce cerem și acela care ni se oferă”²².

Răspunsul a venit la 17 ianuarie 1886 cu adresa nr.2015, prin care ministerul își reafirma punctul de vedere, dar fără a oferi explicații²³.

Nicu Constantinescu a intervenit din nou pe lângă ministrul de război pentru a fi ajutat. De data aceasta, după un scurt interimat al premierului I. C. Brătianu, la conducerea acestui minister a venit generalul Alexandru Angelescu. Acesta la 3 martie 1866, cu adresa nr. 1644, a cerut precizări de la ministrul domeniilor. Răspunsul a venit la 14 martie cu adresa nr. 11747, prin care ministrul Anastase Stolojan își motiva refuzul la propunerile lui Nicu

¹⁹ *Ibidem*, f. 51.

²⁰ *Ibidem*, f. 64.

²¹ *Ibidem*, f. 53.

²² *Ibidem*, f. 54.

²³ *Ibidem*, f. 58.

Constantinescu. „Nu se poate admite ca comuna să reclame pentru speculă, locuri de grădinarit care sunt situate în partea cu totul opusă și care ar reduce valoarea și venitul moșiei în mod simțitor”²⁴.

În cele din urmă problema s-a rezolvat la sfârșitul anului 1886, atunci când Anastase Stolojan fusese schimbat din funcție.

La 8 octombrie 1886, Nicu Constantinescu a trimis o nouă adresă la ministerul domeniilor pentru rezolvarea schimbului de terenuri. De data aceasta a avut succes, I. C. Brătianu, care asigură interimatul la acest minister găsind o soluție care a mulțumit pe toată lumea²⁵. I. Brăescu care era inginerul ministerului și arhitectul orașului Emil Boianovici în data de 16 decembrie au delimitat terenurile care treceau din proprietatea statului în cea a orașului Buzău²⁶. Această suprafață avea 8 hectare și 93 de acri și era compusă din mai multe parcele: un hectar și 2500 de metri în partea nordică a orașului, cuprins între gârle și hotarul de răsărit al moșiei orașului, trei hectare și 3722 de metri în fața cimitirului și Căii Dumbravei și 4 hectare și 3008 metri în zona străzii Eternității²⁷.

După aproape patru ani de negocieri, memorii și intervenții se încheia această dispută. Ea pune în evidență dorința celor din fruntea primăriei de a se lupta pentru interesele orașului. Nicu Constantinescu, care era unul dintre fruntașii liberalilor buzoieni nu a ezitat între interesele de partid și cele ale comunității pe care o conducea, intrând în conflict cu propriul partid și colegi din guvern pentru rezolvarea unei probleme importante a orașului. Cu această ocazie primăria a stabilit o relație foarte apropiată cu conducerea ministerului de război, sprijinindu-se reciproc în diverse acțiuni. Acum s-au pus într-un fel bazele unei lungi colaborări cu armata. Anii care au urmat au dovedit acest lucru.

Intensificarea instrucției militare, mai ales în condiții apropiate de câmpul de luptă, impunea găsirea unor terenuri de instrucție. De aceea, la 18 februarie 1888, locotenent-colonelul Costescu, comandantul Regimentului 12 Călărași s-a adresat conducerii primăriei pentru „a ni se destina un asemenea loc în apropiere de localul cazărnilor, destul de mare, pentru ca regimentul să poată face instrucția și bivouacarea oamenilor”²⁸.

Consiliul Comunal, atent la interesele armatei a găsit în ședința din 6 martie 1888 o soluție și anume permiterea instruirii călărașilor pe „spațiul de teren de pe proprietatea comunei, situat între pădure și șoseaua națională spre

²⁴ *Ibidem*, f. 64.

²⁵ *Ibidem*, f. 71.

²⁶ *Ibidem*, f. 70.

²⁷ *Ibidem*, f. 71.

²⁸ *Ibidem*, dosar 1/1888, f.1.

Ploiești în întindere de lângă cazarmă și până la hotarul moșiei la capătul pădurei”²⁹.

Colaborarea primăriei cu unitățile din garnizoana Buzău nu se limitau doar la cedarea de terenuri. Tot în 1888, în luna martie, reprezentanții primăriei împreună cu cei ai prefecturii și armatei s-au întrunit într-o comisie de cazarmare. Au făcut recensământul mobilierului, clasarea materialelor, declasarea anumitor articole și realizarea devizului pentru reparațiile necesare la cazarmile Regimentului 8 Dorobanți, Regimentul 12 Călărași și Bateria 8 Artilerie³⁰.

Un alt exemplu de colaborare vine tot din 1888. În luna august, Regimentul 8 Dorobanți a plecat în concentrare. Pentru că în cazarmă se găseau oameni bolnavi a fost solicitat ajutorul medicului primar al orașului, pentru ca acesta să-i supravegheze medical pe cei rămași³¹.

În vara anului 1913, situația politică internațională a impus României să participe la cel de-al doilea război balcanic. După o îndelungată perioadă de pace, armata a primit ordin de mobilizare pentru a trece la sud de Dunăre. La Buzău, în urma evoluției armatei române se găseau importante unități militare grupate în Divizia 5 Infanterie.

Mobilizarea armatei a reprezentat un mare efort din partea societății românești. Multe sectoare de activitate rămâneau descoperite, unele de mare importanță precum cel medical. De aceea, ministrul de interne Take Ionescu cu telegrama urgentă nr. 9517, din 22 iunie 1913, adresată tuturor primăriilor din țară preciza măsurile de urgență luate. „Toți cei chemați pentru mobilizare vor pleca imediat, încredințând serviciile personalului rămas nemobilizat. În localitățile și pentru serviciile ce nu se pot suplini prin medici speciali, serviciile se vor încredința la medicii particulari nemobilizați, a căror remunerație se va hotărî următor. Personalul sanitar inferior mobilizat va fi înlocuit prin personalul nemobilizat femei (moașe și infirmiere)”³². În continuare, Take Ionescu cerea ca spitalele să primească doar bolnavii gravi și pe cei care aveau boli infecțioase care necesitau izolare. În situațiile în care, din cauza lipsei de personal, spitalele nu puteau funcționa ele trebuiau închise fără evacuarea bolnavilor internați, care trebuiau tratați în continuare de personalul rămas³³.

Situația era dificilă, iar autoritățile încercau să găsească soluții din mers.

²⁹ *Ibidem*.

³⁰ *Ibidem*, f. 2.

³¹ *Ibidem*, f. 6.

³² *Ibidem*, dosar 5/1913, f. 1.

³³ *Ibidem*.

Mobilizarea unui număr mare de oameni a creat mari probleme armatei, care trebuia, în primul rând să-i hrănească. În acest sens, ajutorul acordat de primărie a fost important. Tot la 22 iunie 1913, comandamentul Diviziei a 5-a Infanterie s-a adresat primarului T. Demetriad pentru sprijinirea rechiziționării alimentelor necesare. Șeful Serviciului de Intendență, maiorul M. Vasile preciza care erau acestea : făină, procurată de la mori și din comerț, 80 de tone, brânzeturi 10 tone, sare 5 tone, orez, fidea și griș 5 tone, slănină și cârnați afumați 5 tone, ceai 120 kg, cafea 782 kg, ciocolată 156 kg și zahăr 3942 kg³⁴. Primarul a cerut imediat sprijinirea activității comisiei de rechiziționare.

Rechizițiile de alimente nu erau suficiente, pentru că manutanța nu putea asigura cantitatea de pâine necesară efectivelor mobilizate. Ca urmare, comandamentul Diviziei a cerut, la 23 iunie ca un număr de 10 brutării din oraș să producă exclusiv pentru armată pâini de 1100 grame la un preț de 0,20 bani, conform tarifului de rechiziții. Această pâine urma să fie scutită de taxele comunale³⁵.

Primăria a fost de acord cu această dorință și a luat măsurile care se impuneau. După numai trei zile, primarul Demetriad a primit o plângere din partea celor 10 brutari, pentru că armata le rechiziționase căruțele, caii și hamurile, pe care le foloseau la aprovizionarea cu pâine. Primarul a decis că „interesele armatei primează”³⁶.

O altă problemă a apărut la 27 iunie, ultima zi pentru pregătirea mobilizării. Regimentului 7 Artilerie se confrunța cu lipsa a 400 cai de tun. Imediat, conducerea unității s-a adresat primăriei, cerându-i rechiziționarea tuturor cailor aflați în serviciul ei. De această misiune, urma să se ocupe locotenentul Pretor Grigorescu, peste ani ajuns și el în frunte primăriei. Acesta trebuia să ducă caii respectivi în fața comisiei de rechiziții care se găsea în zona târgului Drăgăiciei. Pentru continuarea serviciilor primăriei, regimentul putea oferi un număr însemnat de cai cu talie mică, care erau chiar în număr mult mai mare decât necesitățile unității³⁷. Din păcate pentru artileriștii buzoieni, singurii cai pe care îi avea primăria erau cei de la serviciului de salubritate, iar aceștia conform articolului 39 din legea rechizițiilor publice nu puteau fi luați de armată³⁸.

Primăria a putut însă ajuta Divizia 5 Infanterie cu mari cantități de fân, care făceau parte din rezerva Serviciului de Salubritate, dar și rechiziționate de la particulari. Regimentul 7 Artilerie primise 112.940 kg, Regimentul 48

³⁴ *Ibidem*, f. 2.

³⁵ *Ibidem*, f. 3.

³⁶ *Ibidem*, f. 4.

³⁷ *Ibidem*, f. 5.

³⁸ *Ibidem*.

Infanterie 10.102 kg, Regimentul 6 Călărași 4.557 kg, Școala de Cavalerie 4.510 kg iar Depozitul de Recrutare 9.725 kg. În total erau 155.612 kg în valoare de 10.892 lei³⁹. Era un efort considerabil din partea primăriei, dar interesele naționale erau mult mai importante.

Campania armatei române din Balcani a fost un succes militar iar Pacea de la București a consfințit rolul important jucat de România în această parte a Europei. Din păcate, trupele armatei române au trebuit să lupte la sud de Dunăre și apoi acasă cu un inamic puternic și perfid și anume epidemia de holeră. Unitățile buzoiene revenite de pe câmpul de bătălie au fost bivouacate în afara orașului, mai precis în spatele Crângului, pentru că exista pericolul ca holera să se răspândească în rândul populației orașului. Pentru asigurarea necesarului de apă potabilă, conducerea Diviziei, la 4 august 1913 a cerut sprijinul primăriei⁴⁰. Două sacale cu apă au fost aduse zilnic de către serviciile primăriei și predate soldaților din partea sedentară, adică a acelor militari care nu plecaseră în campanie. Aceștia erau cei care duceau mai departe sacalele de apă colegilor aflați în carantină⁴¹.

Soldații din Buzău și-au făcut datoria față de țară. Pentru a comemora memoria soldaților „căzuți în serviciul Patriei” la 3 octombrie 1913 a fost organizat un parastas la catedrala episcopală. La slujba ținută de către episcopul Dionisie al Buzăului a participat și ministrul agriculturii și domeniilor C. C. Arion⁴².

Campania din anul 1913 a fost un motiv de bucurie dar și de îngrijorare pentru factorii politici și militari. Mobilizarea a decurs bine, unitățile și-au făcut datoria cu prisosință. Din nefericire au existat și semne de întrebare. Mobilizarea unui număr mare de rezerviști a dat mari bătăi de cap, cazarmile fiind insuficiente, aprovizionarea cu alimente și materiale medicale dificilă. La acestea s-au adăugat erori în conducerea trupelor sau insuficiența armamentului modern. Conducerea de la București a analizat aceste semnale și a trecut la remedierea lor, din primăvara anului 1914.

La Buzău, o primă măsură în acest sens a fost adoptată la 22 iulie 1914. Pentru o mai bună organizare a hrănirii trupelor în perioada mobilizării, în special cu pâine, comandamentul Corpului 3 Armată a decis ca „brutarii civili mobilizabili să fie înlocuiți la brutăriile civile prin meseriași luați din efectivele corpurilor din garnizoană. Necesită însă ca toată pâinea necesară corpurilor pe timpul mobilizării, transport și debarcare, să fie fabricată numai la brutăriile particulare..., iar manutanța Buzău să fabrice numai pâine pementată (coltuțe

³⁹ *Ibidem*, f. 6.

⁴⁰ *Ibidem*, f. 8.

⁴¹ *Ibidem*.

⁴² *Ibidem*, f. 9.

bine răscoapte), pentru a înlocui pesmeții la hrana de rezervă de la trenul regimentar⁴³.

La rugămintea comandamentului Corpului 3 Armată, primăria a identificat acele brutării care puteau produce necesarul pentru armată în timpul mobilizării. În adresa nr. 5808 din 23 iulie 1914 erau prezentați acești producători, cu numărul de cuptoare pe care le aveau, precum și numărul angajaților. Printre aceștia se găseau Fabrica „Higiена” care avea 4 cuptoare pe strada Unirii nr. 25 cu 35 de lucrători și un cuptor în Piața Sfinții Îngeri cu 10 lucrători. Zilnic această firmă producea 20.000 de pâini. Un alt producător era Anastase Anghelide care avea două cuptoare, unul pe Dobrogei 15 și altul în strada Unirii. Cei 20 de lucrători produceau zilnic 4.000 de pâini. C. Iacobescu deținea un cuptor pe strada Unirii, unde 10 muncitori produceau 10.000 de pâini și un alt cuptor în Simileasca care realiza același număr de pâini. În total erau pe această listă 12 brutării, care aveau 181 de lucrători ce realizau zilnic 49.000 de pâini⁴⁴.

Datorită relațiilor foarte bune dintre armată și primărie, pe lângă poziția sa strategică, Buzăul a fost ales de conducerea țării pentru găzduirea unei noi unități militare și anume Regimentul 23 Artilerie, înființat la 1 aprilie 1914 în garnizoana Ploiești. În acest sens, la 4 iunie 1914, cu adresa nr. 3002, Ministerul de Război s-a adresat primăriei cu informația că „a publicat licitația pentru construcția cazarmei Regimentului 23 Artilerie, pentru care este nevoie de un teren în suprafață de 8 hectare aproximativ”. În continuare, ministerul cerea aprobarea Consiliului Comunal pentru cedarea „terenului de la sud de calea ferată Buzău-București, în fața baracelor târgului Drăgaica”. Dacă autoritățile locale buzoiene nu erau de acord cu această cerință, conducerea ministerului intenționa să mute regimentul la Ploiești⁴⁵.

Consiliul Comunal s-a întrunit în ședință la 7 iunie și a dezbătut doleanța Ministerului de Război. Consilierii au fost de acord cu „cedarea gratuită din proprietatea Comunei... în scopul construirii cazarmii Regimentului 23 Artilerie a unui teren în mărime de 8 hectare aproximativ”. Poziția exactă a acestuia urma să fie stabilită de reprezentantul armatei și de cel al primăriei. Era vorba, în principiu, de o suprafață de teren care avea următoarele vecinătăți și dimensiuni: 475,30 metri liniari, latura dinspre calea ferată, 299,50 metri liniari, latura dinspre șoseaua care ducea la bălciul „Drăgaica”, 265,45 metri liniari, latura dinspre terenul liber al moșiei orașului, 216 metri liniari, latura dinspre terenul fânăriei orașului și locul închiriat

⁴³ *Ibidem*, f. 10.

⁴⁴ *Ibidem*.

⁴⁵ *Ibidem*, dosar 10/1914, f. 1.

societății forestiere „Sonprofil”. Acest teren era estimat de primărie la o valoare de 32.000 lei⁴⁶.

Pentru că terenul în cauză era arendat până în toamnă, fiind cu semănături de primăvară, primăria cerea conducerii ministerului să nu înceapă construcțiile decât după ce recolta era strânsă⁴⁷.

Colonelul Aristide Razu, comandantul Regimentului 8 Buzău a fost desemnat ca reprezentant al ministerului în această problemă, cu ordinul nr. 4053 din 18 iunie. Acest ofițer s-a remarcat în anii primului război mondial, fiind foarte prețuit de generalul Averescu, iar în perioada interbelică a avut funcții înalte în conducerea armatei române. Persoană integă a preferat să demisioneze din armată decât să fie implicat în afaceri veroase cu banii publici.

Arhitectul comunei, Gheorghe Malec, împreună cu colonelul Razu, în data de 23 iunie au efectuat o primă măsurătoare exactă a terenului în cauză. Colonelul Razu a primit și o schiță de plan, împreună cu toate punctele și liniile de hotar⁴⁸.

Ministerul de Interne, prin Direcțiunea Administrațiunii Județene și Comonale s-a interesat la 27 iunie 1914 dacă valoarea terenului cedat Ministerului de Război depășea, ca valoare, a 20-a parte din veniturile anuale ale Comunei. Dacă se întâmpla acest lucru, tranzacția urma să fie realizată, în conformitate cu legea de către Ministerul de Interne și nu de primărie. Conducerea orașului a răspuns prompt la 28 iunie, arătând în adresa nr. 5011 că veniturile anuale ale comunei se ridicau la suma de 962.202 lei. Valoarea terenului cedat era mai mică decât a douăzecea parte din venitul total⁴⁹.

La 4 iulie 1914, directorul Alexianu, din Ministerul de Interne a comunicat conducerii orașului acceptul pentru cedarea gratuită a terenului în cauză, Ministerului de Război⁵⁰.

Actul de Cesiune Gratuită nr. 5334 a fost semnat la 7 iulie 1914, de către primarul Athanasie J. Cătuneanu și colonelul Aristide Razu, prin care terenul necesar construirii cazarmei Regimentului 23 Artilerie intra în proprietatea Ministerului de Război.

O nouă măsurătoare a terenului a fost realizată de către arhitectul Gheorghe Malec și colonelul Razu la 18 iulie, pentru realizarea planului definitiv⁵¹.

⁴⁶ *Ibidem*, f. 7.

⁴⁷ *Ibidem*, f. 1.

⁴⁸ *Ibidem*, f. 3.

⁴⁹ *Ibidem*, f. 5.

⁵⁰ *Ibidem*, f. 6.

⁵¹ *Ibidem*, f. 4.

Secretarul general al Ministerului de Război, generalul D. Iliescu mulțumea Consiliului Comunal „pentru solitudinea arătată... intereselor armatei”, în data de 27 august 1914⁵².

Problema terenului necesar cazărmii Regimentului 23 Artilerie nu era însă rezolvată. În momentul în care armata a început să facă planurile pentru construcția cazărmii a constatat că suprafața nu era suficientă. La 13 decembrie 1914, colonelul Razu recunoștea acest lucru într-o scrisoare adresată primarului Cătuneanu arătând că „două dintre grajduri și o remiză pentru trăsurile coloanelor de muniții, nu încap în întregime în limitele terenului cedat”⁵³. Singura soluție rațională găsită de militari era ca primăria să cedeze un nou teren, în formă de triunghi, în suprafață totală de 5.125 metri pătrați. Colonelul Razu considera că terenul identificat de el nu ar deranja drumul care mergea de la Barăcile Drăgăiciei la Spătaru, fiind de fapt paralele⁵⁴.

Solicitarea colonelului Razu a fost discutată de către Consiliul Comunal la 8 ianuarie 1915. Consiliul a aprobat cedarea terenului cerut de armată, pentru suma de 1 leu metrul pătrat, adică de 5125 lei.

Armata avea nevoie de acest teren gratis. Pregătirile intense pentru intrarea în război, achiziționarea de armament și muniții moderne necesitau mari sume de bani și de aceea conducerea armatei dorea să facă economii acolo unde se putea. De aceea, generalul Iliescu s-a adresat primarului Cătuneanu la 4 februarie 1915 cu rugămintea ca respectivul teren să fie cedat de primărie gratis⁵⁵.

Încă o dată a avut loc o ședință a Consiliului Comunal, la 12 martie 1915, pentru a analiza rugămintea generalului Iliescu. În urma dezbaterilor s-a menținut hotărârea din 8 ianuarie, adică vinderea respectivului teren cu suma de 5125 lei⁵⁶. Această decizie, comunicată de A. Cătuneanu conducerii Ministerului de Război nu a picat bine pentru armată. În sprijinul militarilor a venit chiar primul ministru Ion C. Brătianu, care era și titularul Ministerului de Război. El trimite la 9 mai 1915 adresa nr. 2747 în care menționa printre altele „că pentru achiziționarea de terenuri nu avem bani, iar fondurile de care dispunem pentru construcții sunt foarte mici, pentru a completa cazărmile șosele, apă și împejmuiiri”. În continuare Ion C. Brătianu scria „vă rugăm în mod stăruitor, Domnule Primar, ca împreună cu consiliul comunal să luați o decisiune prin care să se aprobe cedarea terenului... în mod gratuit, dispensând

⁵² *Ibidem*, f. 10.

⁵³ *Ibidem*, f. 11.

⁵⁴ *Ibidem*.

⁵⁵ *Ibidem*, f. 14.

⁵⁶ *Ibidem*.

administrația războiului de plata acestui teren, deoarece prin facerea îmbunătățirilor necesare cazarmelor se înfrumusețează și orașul Buzău”⁵⁷.

Consiliul Comunal s-a întrunit din nou la 21 mai pentru a discuta pe marginea scrisorii primului ministru Ion C. Brătianu. Consilierii, în urma dezbaterilor au hotărât că terenul suplimentar solicitat de armată să fie cedat contracost, cu alte cuvinte au menținut decizia din 12 martie, în ciuda intervenției primului ministru. A doua zi, A. Cătuneanu a comunicat conducerii Ministerului de Război hotărârea finală a Consiliului Comunal⁵⁸.

Cei din conducerea armatei au înțeles că nu mai are sens să se roage de consilierii buzoieni. De aceea, la 17 iunie 1915, secretarul general al Ministerului de Război, generalul D. Iliescu se adresa primarului Cătuneanu, pe un ton rece și oficial că „s-a aprobat a se cumpăra... porțiunea de teren în suprafață de 5.000 metri pătrați... necesară pentru mărirea terenului Regimentului 23 Artilerie”⁵⁹.

Achiziționarea noii suprafețe de teren, în completarea celei primite gratis ridică din nou problema dacă valoarea celor două terenuri nu depășește a douăzecea parte din venitul anual al orașului. Într-o asemenea posibilitate, în conformitate cu articolul 86 din legea pentru organizarea comunelor urbane, decizia vinderii terenului respectiv nu mai aparținea autorităților locale ci Ministerului de Interne. Îngrijorată, conducerea armatei prin generalul Boteanu a cerut la 8 august 1915 precizări din partea primăriei. A. Cătuneanu a răspuns la 15 august, arătând că a douăzecea parte din venitul anual al orașului era de 48.000 lei⁶⁰. Cele două terenuri acordate armatei, însumate aveau o valoare de 37.000 lei. Informația este interesantă și pentru că evidențiază felul în care declanșarea primului război mondial a afectat orașul Buzău. În 1913, veniturile anuale ale orașului se ridicau la suma de 962.202 lei. După numai un an, acestea au scăzut la aproximativ 240.000 lei.

În primăvara anului 1916, cei de la Regimentul 23 Artilerie ajung din nou la concluzia că au nevoie de o nouă suprafață de teren din moșia orașului. La 12 martie, comandantul acestei unități se adresa primarului Cătuneanu, cu rugămintea de a le ceda 30.000 metri pătrați. La ședința din 28 aprilie 1916, consilierii au fost de acord cu vânzarea unei suprafețe de teren de 30.000 metri pătrați, pentru suma de 1 leu metru pătrat. De data aceasta Ministerul de Război a fost de acord cu condiția pusă, iar la 18 iulie 1916, în urma acordului încheiat între Athanasie Cătuneanu, primarul orașului Buzău și A. C. Savinescu, avocat al statului, reprezentantul ministerului, o suprafață de teren

⁵⁷ *Ibidem*, f. 15.

⁵⁸ *Ibidem*.

⁵⁹ *Ibidem*, f. 16.

⁶⁰ *Ibidem*, f. 17.

având 40.001 metri pătrați a intrat în proprietatea armatei. Terenul se afla lângă cazarma Regimentului 23 Artilerie și calea ferată Buzău-Ploiești⁶¹.

Alături de terenurile pentru cazărmi, armata a avut nevoie și de un loc în care să înființeze un cimitir militar. Pierderile înregistrate în urma participării României la cel de al doilea război balcanic, dar și tradiția europeană din domeniu arătau că într-o garnizoană importantă, cu multe unități militare, apariția unui cimitir militar era imperioasă. Armata trebuia să-și omagieze eroii, să arate că aceștia au pierit pentru interesul național.

În 1914, colonelul Razu, comandantul Regimentului 8 „Buzău” a discutat cu primarul Cătuneanu, pe lângă cedarea gratuită a terenului necesar Regimentului 23 Artilerie și necesitatea înființării cimitirului militar. În ședințele Consiliului Comunal din 10 aprilie și 7 iunie 1914 s-a aprobat cedarea gratuită, către Administrația Militară a unui teren, în suprafață totală de 3297,60 metri pătrați, aflat în afara orașului, de-a lungul Șoselei Brăilei și lângă Cimitirul Comunei Nr. 2, pentru „a se înființa pe el Cimitirul Militar al Garnizoanei Buzău”. Valoarea estimată a acestei suprafețe era de 6.000 lei⁶².

Relațiile primăriei cu unitățile militare din garnizoana Buzău, dar și cu conducerea superioară de la București au fost foarte bune. Edilii orașului au sprijinit, atât cât au putut aceste unități, fie cu terenuri, fie ajutând operațiunile de mobilizare sau de hrănire a ostașilor. Interesul orașului era foarte clar. Apariția unităților militare aducea cu sine o populație care avea un standard de viață peste medie, instruită și educată. În jurul cazărnilor au apărut case noi, frumoase, locuite de ofițeri și familiile lor. Prestigiul orașului a devenit mai mare din momentul în care aici a fost mutat comandamentul Diviziei 5 Infanterie. În același timp, autoritățile locale au ținut la interesele comunității și nu au acceptat orice soluție propusă de la București, chiar dacă aceasta venea de la persoana primului ministru. Nicu Constantinescu și apoi Athanasie Cătuneanu au avut tăria de a se lupta chiar cu guvernul de la București, pentru interesele buzoienilor.

⁶¹ *Ibidem*, f. 20.

⁶² *Ibidem*, dosar 4/1914, f. 2.

COLLABORATION BETWEEN BUZĂU
MAYORALTY AND ARMY FOR BARRACKS
CONSTRUCTION 1882-1916

Abstract

Getting the Independence amplified the development of the Romanian Army. After 1882 many barracks were built in order to house the new military units. As far as Buzău in concerned, there was a special collaboration with the Mayoralty. Nicu Constantinescu thought the new barracks would contribute to our city beautification. Till 1916, having the Mayoralty support, the army management built many barracks, on both sides of the railroad.